

Натисніть тут, щоб

КУПИТИ КНИГУ НА САЙТІ

або

замовляйте по телефону:

(0352) 28-74-89, 51-11-41

(067) 350-18-70

(066) 727-17-62

Варзацька Л.О., Барсук С.Л., Барановська О.В.,
Церковна Г.Т.

УКРАЇНСЬКА МОВА

Різнорівневі самотійні та контрольні роботи

3 клас

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 811.161.2(075.2)

ББК 81.2Укр.я71

В 18

Варзацька Л.О.

В 18

Українська мова. Різномірні самостійні та контрольні роботи : 3 кл. / Л.О. Варзацька, С.Л. Барсук, О.В. Барановська, Г.Т. Церковна. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2016. — 152 с.

ISBN 978-966-10-1782-4

У посібнику представлено систему самостійних і контрольних робіт для учнів 3 класу в різних типах загальноосвітніх шкіл.

Особливу увагу приділено відпрацюванню опорних умінь — базисного компонента програми, формуванню перспективних способів учіння розвитку усного і писемного мовлення.

УДК 811.161.2(075.2)

ББК 81.2Укр.я71

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

Навчальне видання

ВАРЗАЦЬКА Лариса Олександрівна
БАРСУК Станіслава Леонідівна
БАРАНОВСЬКА Олена Володимирівна
ЦЕРКОВНА Галина Тимофіївна

УКРАЇНСЬКА МОВА

Різномірні самостійні та контрольні роботи

3 клас

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Петро Ктитор*
Обкладинка *Володимира Басалиги*
Комп'ютерна верстка *Тетяни Дячук*

Підписано до друку 17.11.2015. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура PragmaTica. Умовн. друк. арк. 9,12 Умовн. фарбо-відб. 9,12.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352)52-06-07; 52-19-66; 52-05-48
office@bohdan-books.com www.bohdan-books.com

9 789661 017824

© Навчальна книга — Богдан, 2016

ПЕРЕДМОВА

Посібник укладено відповідно до програми з української мови для 3 класу загальноосвітніх навчальних закладів.

В ньому реалізовано завдання компетентнісної мовної освіти — формування способів і прийомів пізнавальної і мовленнєвої діяльності, удосконалення навичок і вмінь використовувати здобуті мовні знання як інструменти інтелектуального, творчого і морального розвитку; створено оптимальні можливості кожному учневі самостійно обирати завдання, способи їх розв'язання, контролю, оцінки.

Тематичні самостійні та контрольні роботи побудовано на основі комплексних вправ. Сутність їх полягає в тому, що вони спонукають дітей до словесної творчості та одночасно націлюють на розв'язання лексичних, граматичних, правописних завдань.

Основним засобом створення мовленнєвих ситуацій обрано тексти — фольклорні, літературні, науково-популярні. Вони зорієнтовані на вікові особливості сприймання дітей, одухотворені ідеалами правди, добра, краси.

До кожного уроку рідної мови (а також інших предметів) дібрано тематично близькі тексти, в яких виучувані мовні явища є типовими. Цей прийом дає можливість сконструювати систему проблемно-пошукових завдань за ступенем допомоги та рівнем творчості.

Розроблена сукупність комплексних вправ до кожної програмової теми має на меті:

— не тільки сформувати вміння розрізняти виучувані мовні явища, а й раціональні способи учіння; вміння зіставляти, порівнювати, класифікувати;

— уміння встановлювати внутрішньопредметні та міжпредметні зв'язки (змінені слова і спільнокореневі; близькі й протилежні за змістом та споріднені слова; частини мови і спільнокореневі слова, члени речення, словосполучення);

— учити використовувати здобуті знання для усного і писемного викладу думки;

— удосконалювати опорні вміння — базисний компонент програми (співвідносити вимову і написання слів, аналізувати їх за зв'язками в реченні та за будовою, розуміти значення слова та вчити висловлювати думку поширеними, зв'язаними за змістом реченнями);

— цілеспрямовано готувати дітей до сприймання наступного програмного матеріалу.

Тематичні самостійні та контрольні роботи складено за принципом диференціації: подаються завдання високого, достатнього рівня та для дітей індивідуальної уваги. Саме це забезпечує динамічність використання в школах різних типів. Посібник може використовуватися не тільки в умовах класного навчання, а й домашнього з метою усунення певних прогалин у знаннях.

Значне місце відведено словниковим диктантам, що виконують роль орфографічного тренінгу. Їх слід проводити після вивчення зазначених тем. Матеріал словникових диктантів доцільно вводити у різні типи орфографічних вправ, цікавих за формою та конструктивних за змістом (таких як: чарівні клітинки, чарівні кола, ребуси, із розсипаних складів утвори слова, із букв того ж слова утвори нові слова).

В основу розробки словникових диктантів покладено принципи, що забезпечують:

— систематичність і цілеспрямованість в опануванні орфографічним, словниково-семантичним та словниково-стилістичним матеріалом;

— перспективність та пропедевтичність.

Добір словникового матеріалу здійснено за ступенем складності написання окремих слів підручника і текстів перевірних та контрольних робіт, що має на меті сприяти розвитку в учнів уміння помічати словникові слова чи слова, написання яких не перевіряється певним правилом.

Учитель сам планує, коли і як проводити роботу над пропонуваними диктантами. Однак не слід забувати про творче їх

використання і не зводить роботу лише до орфографії. Це передбачає пояснення етимології слів, тлумачення їхніх значень, уведення слів у речення, добір синонімів, антонімів, визначення належності до частин мови, виконання звуко-буквеного аналізу найскладніших слів, аналіз морфемної будови.

Словникові диктанти можуть бути різних видів: попереджувальні, пояснювальні, вибіркові, диктанти з коментуванням, диктанти-«підказки», диктанти з орфографічною опорою, творчі, проведені в ігровій формі.

Пропонуються також тлумачні, словниково-логічні диктанти, які передбачають продовження роботи над вивченими словами. Вони вчать дітей сприймати слово усвідомлено, розуміючи його значення, осмислено складати з ним словосполучення, вводити його в речення, текст.

Особливу увагу приділено письмовим конструктивно-творчим завданням, що програмують оволодіння писемним зв'язним мовленням (добір заголовка, співвіднесення його зі змістом твору, продовження тексту за опорними словами, словесно-графічною опорою, письмова відповідь на запитання, докладний і стислий переказ за робочими матеріалами, редагування, відновлення, доповнення, переконструювання тексту).

I. ПОВТОРЕННЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ЗВУКИ І БУКВИ

Словникові диктанти

1. Ведмідь, заєць, м'яка, Олесь, дятел, жайворонок, житниця, село, олень. (9 слів)
2. Портфель, учитель, завдань, читання, Мар'янка, земля, виразно, п'є, цвах. (9 слів)
3. Київ, Україна, медаль, метро, проміння, солов'ї, крило, герой, український. (9 слів)
4. Диван, дитина, гудзик, червоний, м'яч, подвір'я, вміння, Євген. (8 слів)
5. Вересень, середа, четвер, ясне, вулиця, кольорові, верховіття, гілля, надвечір'я, п'ятниця. (10 слів)
6. Одинадцять, чотирнадцять, червоний, шофер, ім'я, Микола, привітання. (7 слів)
7. Абрикос, апельсин, черешня, черемха, серпень, розкривати, в'язати, неодмінно. (8 слів)
8. Очерет, пшениця, бур'ян, лисеняtko, дихання, пошепки, вузький, близький. (8 слів)
9. Пиріг, апетит, осінь, рання, гілля, ластів'я, пір'їна, Житомир, Вінниця. (9 слів)
10. Горизонт, минулий, м'ята, осінні, дерева, їжак, джерельце, дзвінка, Десна. (9 слів)
11. Черевики, кишенья, перев'язувати, весілля, веселий, суддя, Іван, Наталка, Одеса, Ялта. (10 слів)

Списування зі стилістичним завданням

1. Чи знайдеться на Україні ліс, у якому б не зустрілася вам білка? Певне, немає такого лісу, немає такого саду, в якому б не водилася білка.

Де лісова гілка — там і білка. Восени в білки особливо багато клопоту. Треба на зиму грибів насушити. Запастися горіхами, жолудями, шишками. Білці необхідно дупло вимостити, вистелити, впорядити, замаскувати.

(З газети)

Завдання:**високий рівень**

1. Відредагуй. Запиши удосконалений текст.
2. Дай відповідь на запитання.
I варіант. Що треба білці насушити на зиму?
II варіант. Чим ще треба заpastися?
III варіант. Як необхідно підготувати дупло?
3. Яке слово зайве:
Білка, білчині, білочка, білки?

достатній рівень

4. Відредагуй, зверни увагу на слово, яке повторюється. Запиши відредагований текст.
5. Дай відповідь на запитання: Що треба білці насушити на зиму?
При потребі використовуй схему:
I варіант. Білці на _____ .
II варіант. Чим ще треба заpastися? _____ , _____ , _____ .
III варіант. Як необхідно підготувати дупло? _____ _____ , _____ , _____ , _____ .

індивідуальної уваги

1. Відредагуй, зверни увагу на слово, яке повторюється. При потребі використовуй слова:
білка, звірятко, турботлива господиня, лісова пустунка.
2. Дай відповідь на запитання.
I варіант. Що треба білці насушити на зиму?
При потребі використовуй схему:
Білці на _____ треба _____ насушити.
II варіант. Чим ще треба заpastися?
_____ необхідно заpastися _____ , _____ .

III варіант. Як необхідно підготувати дупло?

Білці _____ вимостити, _____, _____, _____.

3. Білка, білчині, білкою, білочка, білки.

Запиши:

I варіант. Слова-родичі.

II варіант. Змінені слова.

2. Над зеленою травою літав червоний метелик. Яскравий, красивий. Ось метелик сів на зелену траву. Посидів і знову полетів. Побачив метелика горобець. Літає за ним, ось-ось наздожене. Злякався метелик. Куди тікати? Полетів до червоних троянд. Сів на квітці. Де подівся метелик?

(За В. Сухомлинським)

Завдання

високий рівень

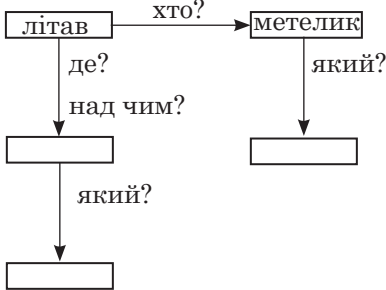
1. Відредагуй. Запиши удосконалений текст.
2. Спробуй продовжити текст.
3. Дай тексту заголовок.
4. Встанови зв'язок слів у першому реченні (I варіант), у третьому реченні (II варіант).

достатній рівень

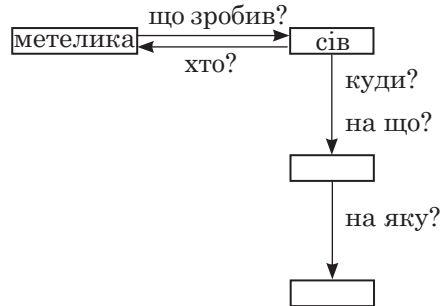
1. Відредагуй. Що тобі не сподобалось, заміни іншими словами. Запиши удосконалений текст.
2. Закінчи текст. З розсипаних слів побудуй речення.
Шукав, знайшов, і, не, горобець;
біля, бачить, квітки, сів, червоної, і, не, нічого;
а, метелик, ворухнеться, не, і, сидить.
3. Дай тексту заголовок.
4. Запиши у схему потрібні другорядні члени. Користуйся поданими у схемі питаннями.

I варіант

У першому реченні:

II варіант

У другому реченні:

індивідуально

1. Відредагуй. Зверни увагу на слово, яке повторюється. При потребі використовуй слова: метелик, він, його, красень. Запиши удосконалений текст.
2. Закінчи текст. З розсипаних слів побудуй речення.

Шукав, знайшов, і, не, горбець;

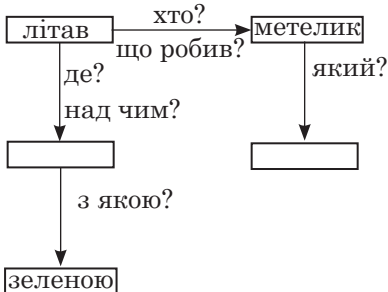
біля, бачить, квітки, сів, червоної, і, не, нічого;

а, метелик, ворухнеться, не, і, сидить

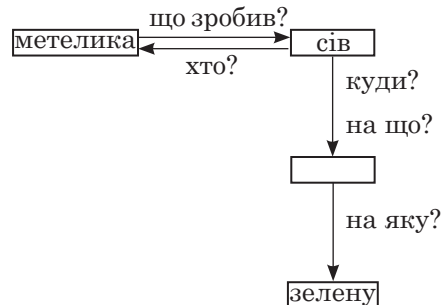
При потребі використовуй схеми:

I варіант

У першому реченні:

II варіант

У другому реченні:

Шукав (хто?) _____ і не _____.

Сів біля _____ і нічого не _____.

А (хто?) _____ сидить і не _____.

3. Вибери влучний заголовок. Запиши.

Метелик. Червоний метелик. Горобець і метелик. Врятувався.

4. Запиши у схему потрібні другорядні члени. Користуйся поданими у схемі питаннями.

3. Восени у їжаків мало харчу. Поховалися в землю черв'яки, зникли (які?) ящірки, скрутилися в клубки змії та (які?) вужі. Важко знаходити жуків і жаб.

(Якої?) днини ладнає дбайливий господар-їжак (яке?) зимів'я. Удень і вночі тягає він у нору під (яким?) пеньком (яке?) листя та (який?) мох — стеле зимову постіль.

(З газети)

Завдання

високий рівень

1. Добери потрібні слова замість питань. Запиши текст.

2. Склади і запиши з розрізнених слів кінцівку тексту.

Їжак, кубло, у, своє, всю, на, довгу, скоро, зиму, сховається.

3. Дай тексту заголовок.

4. Склади звукову модель слова.

I варіант. Черв'яки.

II варіант. Зимів'я.

достатній та індивідуальний рівні

1. Добери потрібні слова замість питань. Запиши текст.

Слова для довідки: зелені, ясної, осінньої, прудкі, чорні, лісовий, сухе, тепле, старим.

2. Склади і запиши з розрізнених слів прикінцеву частину тексту.
Їжак, кубло, у, своє, всю, на, довгу, скоро, зиму, схова-
ється.

При потребі використовуй схему:

Скоро _____ у _____ на всю _____.

3. Вибери влучний заголовок. Запиши.
Їжак. Осінь. Важко знаходити їжу. Дбайливий господар.
4. Склади звукову модель слова.
I варіант. Їжак.
II варіант. Постіль.

4. Пішов чоловік до (ставок) нарізати верболозу на (мітла). Нарізав верболозу й (ромашка) з високим (стебло) ненароком зрізав. Зробив добру (мітла). Підмів подвір'я. Чисто стало на (подвір'я).

(За В. Сухомлинським)

Завдання

високий рівень

- Заміни слова в дужках так, щоб вийшли речення. Запиши.
- Запиши відповідь на запитання:
— А як сумно в лузі без ромашки?
- Дай тексту заголовок.
- Якому слову з тексту відповідає модель?

I варіант.

—	—	○		—	—	○
---	---	---	--	---	---	---

 (ставка)

II варіант.

—	○		—	○		—	—	○
---	---	--	---	---	--	---	---	---

 (ромашка)

достатній рівень

- Заміни слова в дужках так, щоб вийшли речення. Запиши.
- Запиши кінцівку тексту з розсипаних слів.
А, лузі, в, стало, без, ромашки, сумно.
- Підбери до тексту влучний заголовок.

4. Якому слову з тексту відповідає модель?

I варіант. $\boxed{- - \text{O} - \overset{\text{O}'}{-} -}$ (зробив)

II варіант. $\boxed{- \overset{\text{O}'}{-} - - \text{O}}$ (чисто)

індивідуальний рівень

1. Зміни слова в дужках так, щоб вийшли речення. Запиши.
2. Запиши прикінцеву частину тексту з розсипаних слів.

А, лузі, стало, без, ромашки, сумно.

При потребі користуйся схемою:

А в _____ сумно без _____.

3. Вибери влучний заголовок. Запиши.

Мітла. Ромашка і мітла. Сумно без ромашки. Чисто на подвір'ї.

4. Якому слову відповідає модель?

I варіант. $\boxed{- \overset{\text{O}'}{\text{O}} - - \text{O}}$

II варіант. $\boxed{- - \overset{\text{O}'}{\text{O}} - \text{O}}$

(з третього речення другого абзацу).

5.

городом Над **літає** джміль

здивовано **питає** І

— Може **бузок** розцвів знов

медок З братиму нього

бджола Розсміялася

— То **розцвіла** ж картопля.

(М. Пономаренко)

Завдання

високий рівень

1. Спробуй розсипані слова розставити в певному порядку, відновити віршований текст (початок рядка — слово з великої літери, римовані слова виділені). Запиши вірш.
2. Дай тексту заголовок.

3. Підкресли слова, в яких:
 I варіант — звуків більше, ніж букв;
 II варіант — букв більше, ніж звуків.
4. Добери потрібні слова.

змінені слова	← — розсміялася — →	слова-родичі
за питаннями		
що я зробила?		що?
що ти зробив?		який?
що ми зробили?		

достатній рівень

Над городом джміль літає
 І здивовано (що робить?):
 — Може, знов розцвів бузок?
 З нього братиму (що?)
 Розсміялася бджола:
 — То ж картопля (що зробила?)

Завдання

1. Добери замість питань потрібні для вірша слова. Запиши вірш.
2. Визнач кількість букв та звуків у записаних замість питань словах.
3. Дай віршу заголовок.
4. Добери потрібні слова.

змінені слова	← — літає — →	слова-родичі
за питаннями		
що я роблю?		що? (політ)
що ти робиш?		що?
що ми робимо?		хто?

індивідуальної уваги

Над городом джміль літає
І здивовано (що робить?):
— Може, знов розцвів бузок?
З нього братиму (що?)
Розсміялася бджола:
— То ж картопля (що зробила?)

Завдання

1. Вибери з дужок влучне для вірша слово. Запиши віршований текст.
2. Підбери для вірша влучний заголовок. Запиши.
Картопля. Бджола. Джміль. Бджола та Джміль.
3. Постав наголос та поділи на склади слова, записані з дужок.

індивідуальної уваги**Письмо з пам'яті****1. Акрівірш**

Розкривають очі квіти:
«Ой, що діється на світі!»
Сонце встало, припікає,
А з трави краса зникає. (16 слів)
(Василь Довжик)

Завдання**високий рівень**

1. Запиши акрівірш з пам'яті.
2. Підкресли букви, що позначають дзвінкі приголосні звуки.
3. Побудуй з розсипаних слів народну прикмету.
Коли, розгортають, ясна погода, нагідки, рано-вранці,
буде, то, віночки.

достатній рівень

1. Запиши вірш з пам'яті. При потребі користуйся схемою:

_____ :
 «Ой, що _____!»
 _____,
 А з _____.

2. Підкресли букви, що позначають дзвінки приголосні звуки.
 3. Побудуй з розсипаних слів народну прикмету. При потребі користуйся схемою.

Коли, розгортають, ясна погода, нагідки, рано-вранці,
 буде, то, віночки.

Коли _____, то _____.

індивідуальної уваги

1. Запиши вірш з пам'яті. При потребі користуйся схемою:

Розкривають _____ квіти:
 «Ой, що діється на _____!»
 Сонце _____,
 А з _____ зникає.

2. Підкресли букви, що позначають дзвінки приголосні звуки.
 3. Побудуй речення з розсипаних слів. При потребі використай схему.

Коли, розгортають, ясна погода, нагідки, рано-вранці,
 буде, то, віночки.

Коли нагідки _____ розгортають (що?) _____, то буде _____.

2. На білу гречку впали роси,
 Веселі бджоли одгули,
 Замовкло поле стоголосе
 В обіймах золотої мли. (15 слів)
 (М. Рильський)